

LITERATURA ANTIGA

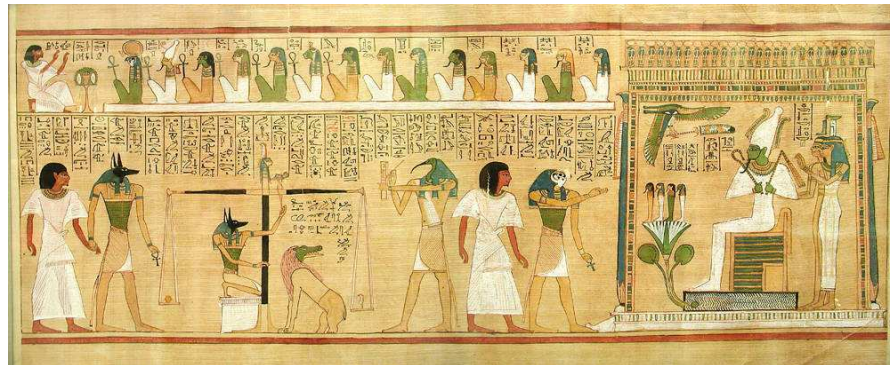
Introducció

La literatura o art del llenguatge és un element comú a tota la humanitat que va néixer com a transmissió oral de relats i poemes relacionats amb la mitologia, així com amb la recreació dels esdeveniments més importants per entretenir una audiència. Aquestes històries s'explicaven a vegades amb ajuda de dibuixos, acompanyament musical o coreografies per donar més sensació de realisme.

Relleu representant un passatge de la Epopèia de Gilgamesh

Els primers textos conservats són **l'Epopèia de Guilgameix** (tercer mil·lenni aC) i el **Llibre dels morts** (1.550 aC), originats a les primeres grans civilitzacions: Mesopotàmia i Egipte. Altres mostres de la literatura primigènica són el poema **Enuma Elix** 1200 aC a Babilònia i els relats jueus que donarien lloc al **Pentateuc**, cinc primers rotlles de la Bíblia (1500 aC - 100 dC) . La primera autora coneguda amb nom propi és Enheduanna (segle XXIV aC)

Fragment del Llibre dels morts

Moltes de les obres d'aquesta primera època s'han perdut perquè mai es van arribar a transcriure o perquè es van cremar o perdre. Destaca la destrucció de la Biblioteca d'Alexandria, per la quantitat i la vàlua de les obres que contenia.

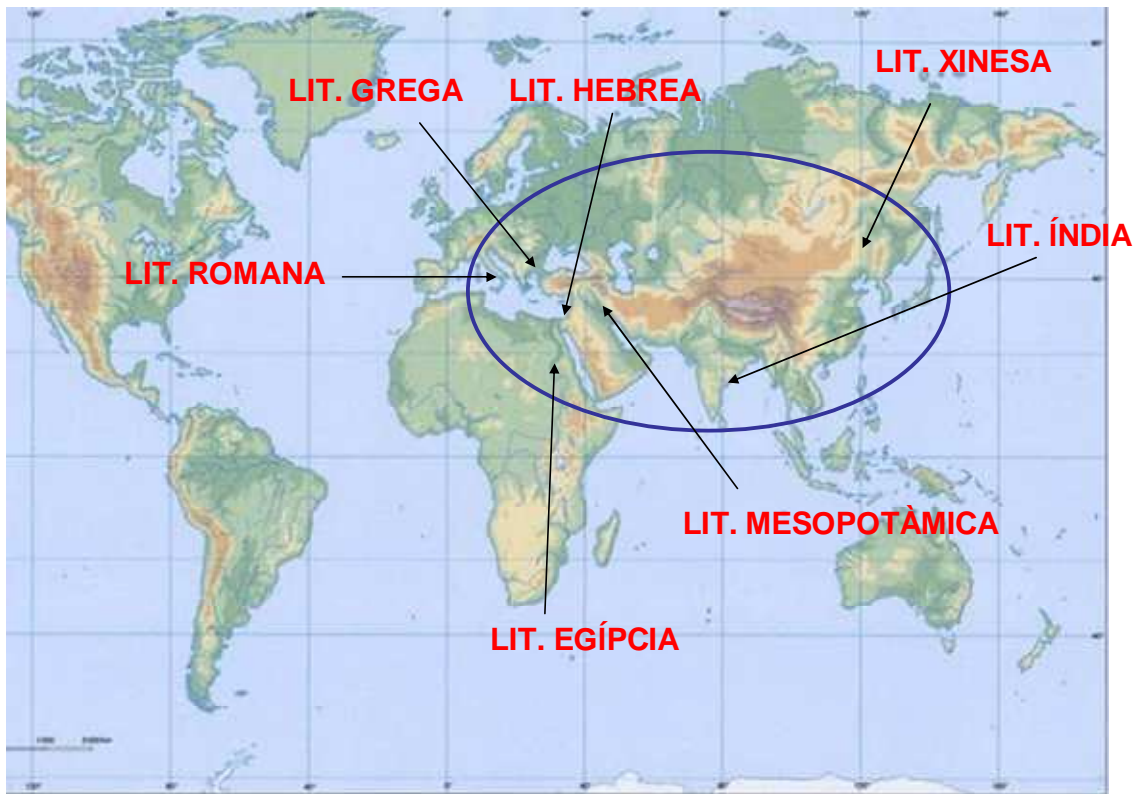
A Orient i Extrem Orient també aparegueren obres molt antigues difícils de datar, com els Vedes a l'Índia (potser començats a redactar cap al 1800 aC) o el *Yijing* (iniciat vers el segle XI aC) a la Xina.

En aquest tema s'aborden les manifestacions literàries de diferents cultures antigues, per la seva importància per a la nostra literatura, la literatura **grega** destaca entre elles a causa del seu interès per la saviesa, mentre la **romana** pretén seguir el seu model mitjançant una visió més refinada però alhora més superficial, la literatura **hebrea** ens va arribar a través de la difusió del cristianisme en els seus primers moments, i l'**àrab** es va conrear durant els vuit segles de permanència a la península Ibèrica, a més que han estat diverses els corrents artístic-culturals europeus que han sentit interès per les

cultures clàssiques i les han revaloritzat (edat mitjana, Renaixement i Barroc, Neoclassicisme, etc.)

Quant a la literatura índia o hindú, no podem dubtar de la seva importància historicocultural doncs, a part de la gran admiració que es va despertar per ella arran del descobriment del sànscrit al segle XIX, les faules europees s'inspiren, a través de perses i àrabs, en llibres *Indos* com el Panchatantra i és abundant la influència de filòsofs hindús en el pensament grec clàssic.

SITUACIÓ GEOGRÀFICA I CRONOLOGIA

DATES APROXIMADES

LITERATURA

3000 a. C	Literatures mesopotàmiques (Sumer y, després Accad i Assíria)
2700 a. C.	Literatura egípcia
1500 a. C.	Literatura índia en sànscrit (Els Vedes)
1200 a. C.	Literatura hebreu - aramea (La Bíblia)
900 a. C	Literatura grega arcaica (Homer)
700 a. C.	700 a. C. Literatura Xinesa (Lao Tse)
700 a. C.	Literatura persa (<i>Avesta</i> , atribuït a Zaratustra)
300 a. C.	300 a. C. Literatura romana

Literatura mesopotàmica

Mesopotàmia, "la terra entre dos rius" (documentada entre 10000 aC al 637 dC) , és un concepte geogràfic que designa l'espai territorial situat a l'Orient Mitjà entre els rius Tigris i Eufrates. Avui dia, aquest territori està ocupat pels estats de l'Iraq i Síria, tot i que el terme "Mesopotàmia" no fa referència a l'actualitat, sinó a l'Edat Antiga i a la successió d'imperis que van conquerir aquests llocs i prosperaren en ells.

Mesopotàmia va esdevenir una important regió, tant des del punt de vista econòmic, com des del punt de vista cultural. Bressol de la nostra civilització, va atreure a multitud de gent a les seves terres. I va ser en aquestes terres on sumeris, accadis i babilonis es van assentar i van desenvolupar les seves esplèndides cultures deixant un llegat artístic i literari d'enorme valor.

Les creences, les pràctiques rituals i les divinitats d'aquests tres pobles semblen estar vinculades entre si i remetre'ns a una mateixa visió cosmogònica, o almenys una concepció del món similar.

Durant aquesta llarga època, els habitants d'aquestes terres van passar d'utilitzar l'escriptura per objectius purament administratius a començar a utilitzar amb una visió proto-literària: fixar llegendes, explicar fets, donar compte de notícies i canvis.

En un principi, l'escriptura era utilitzada per portar els comptes administratius de la comunitat i més endavant va derivar en el naixement de la literatura mesopotàmica, en proposar l'explicació de diferents fets i utilitzar-se per transmetre llegendes.

Els seus relats es divideixen en **mites** (històries sobre la vida dels déus, com Enlil, Enki i Ninhursag), **himnes** (cants de lloança als déus, als reis i les grans obres de la civilització) i **lamentacions** (cants sobre les guerres i les catàstrofes).

La literatura dels accadis, d'altra banda, apareix cap al segle XVII a.C. Les seves principals temàtiques són els assumptes **religiosos** (com els poemes Enuma Elish, Erra i Atrahasis) i **èpics** (destacant-se el poema de **Gilgamesh**, considerat com un dels primers textos escrits de la història universal).

Les obres literàries de l'època es fixaven en pedra o en argila, i per a ella s'emprava una escriptura coneguda com cuneïforme, que emprava falques de diversos gruixos i en diferents direccions i angles per expressar diferents idees. Algunes d'aquestes pedres tallades encara es conserven i són autèntiques joies de la literatura universal.

Esctura cuneiforme

L'EPOPEIA DE GILGAMESH és un text literari sumeri d'uns 4700 anys d'antiguitat considerat com el més antic del món. El seu heroi, el rei Gilgamesh, ha esdevingut una icona de la cultura popular. La seva influència es detecta en les narracions del Diluvi universal, en l'Odissea d'Homer i en gran part de la literatura índia. També s'han detectat paral·lelismes amb els treballs d'Hèrcules. Hi ha diverses versions, ja que el poema provindria de l'èpica oral. La que es considera estàndard prové de les tauletes del rei Assurbanipal.

Va ser escrit amb escriptura cuneïforme en tauletes d'argila, fet que n'afavorí la seva conservació.

Els temes centrals són la recerca del poder i de la immortalitat com a aspiracions de tot guerrer. Però en la seva recerca, que té molt de viatge iniciàtic, el protagonista desafia els déus i és castigat. L'obra recorda així els límits dels humans, un tema típic de la literatura clàssica de totes les cultures.

També s'ha interpretat que Gilgameix és com el sol, que recorre els dotze signes astrològics o els dotze mesos de l'any (hi ha 12 tauletes o parts) i que, com l'astre, té un

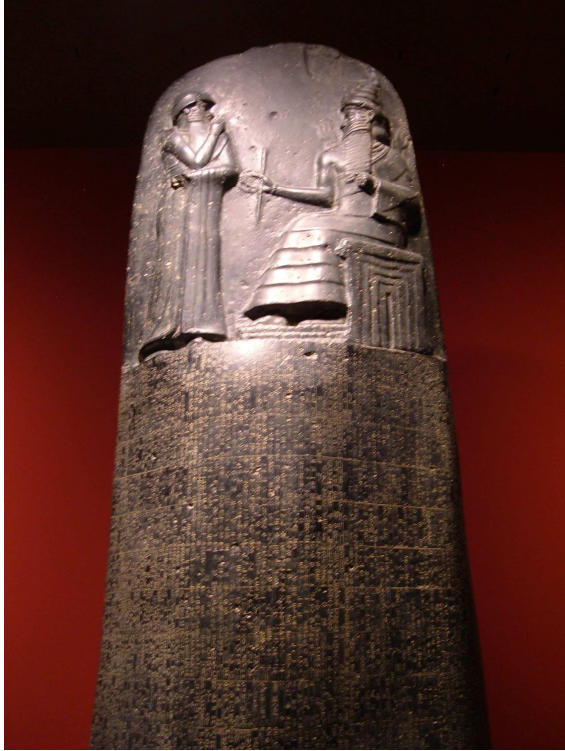
moment d'ascens i brillantor per acabar decaient. Representaria la força de la llum contra Enkidu, que seria el representant de la foscor, en el dualisme oriental característic.

Contingut epopeia de Gilgameix

- Gilgamesh de la ciutat d'Uruk, era un rei heroic ja que era en dues terceres part déu i en l'altre part humà. Però els seus súbdits el trobaven massa dur i inflexible i van demanar ajut als déus.
- El déu Anu va fer d'argila a Enkidu que encara que bestial era bo. Enkidu va ser temptat per la sacerdotessa i prostituta Shamhat.
- Enkidu repta Gilgamesh i lluiten però es fan amics i inicien junts una aventura que els porta a matar el dimoni Humbaba guardià d'un bosc de cedres, què tallen per a fabricar un rai per tornar a Uruk.
- Gilgamesh refusa seguir les insinuacions sexuals de la deessa Ishtar la qual es venja demanant al seu pare, Anu, que enviï el "toro del cel" al qual Gilgamesh mata. En represàlia de la desobediència de Gilgameix, els déus maten Enkidu.
- La visió de l'agonia i mort d'Enkidu impulsen l'heroi a fer un perillós viatge i conèixer Utnapishtim i la seva dona, únics supervivents del diluvi universal i esdevinguts immortals. Quan els troba, Utnapishtim li diu que aconseguirà ser immortal si pot mantenir-se despert sis dies i sis nits seguides, però Gilgamesh manca aquesta prova. Utnapishtim l'informa que si menja una planta especial que es troba al fons del mar encara pot esdevenir immortal. Gilgamesh aconsegueix la planta però abans de poder menjar-la una serp la li pren.
- Gilgamesh, havent fracassat, torna a Uruk on és mort per un brau i és finalment turmentat per dimonis tauriformes d'ultratomba.

Vídeo: <http://www.youtube.com/watch?v=5kv1PvEI-cs>

L'altre gran fita de la literatura mesopotàmica és molt posterior i de diferent naturalesa: el **CODI D'HAMMURABI**, la recopilació de lleis, d'indiscutible valor jurídic i històric, però també literari, més complet conservat. Aquestes s'ocupaven de tots els àmbits de la societat babilònica, com ara la família, les successions, la propietat, les obres públiques, el comerç, etc. Les normes, escrites en acadi, estan gravades en una estela de diorita negra de prop de tres

metres d'alçada, actualment al Museu del Louvre, descoberta a **Susa (Iran)**. Més que un codi normatiu, les disposicions servien com a assessorament legal per als litigants, que havien de defensar ells mateixos el cas davant el tribunal civil, els jutges del rei o el propi sobirà. Per això, el rei va ordenar que es possessin còpies a les diferents poblacions.

El codi constava de 282 articles i reglamentava severos càstigs públics, ja que admetia la pena de mort i la del Talió, exercida per l'Estat. Aquesta darrera només s'aplicava entre ciutadans de la mateixa categoria. La societat es trobava dividida en tres classes: **awilum** (els homes lliures o membres de la noblesa i funcionaris), **muskenum** (els subordinats o poble en general) i **wardum** (que, en tant que esclaus, eren considerats mercaderia).

La legislació mesopotàmica fou un antecedent directe de les lleis assíries i hitites i la seva influència arriba als grecs i, fins i tot, a les Dotze Taules romanes.

Aquestes lleis, igual que succeeix amb gairebé tots els codis en l'Antiguitat, són

considerades d'origen diví, com representa la imatge tallada a la part alta del deixant, on el déu Shamash, el déu de la Justícia, lliura les lleis al rei Hammurabi. De fet, anteriorment l'administració de justícia requeria en els sacerdots, que a partir d'Hammurabi perden aquest poder. D'altra banda, aconseguia unificar criteris, evitant l'excessiva subjectivitat de cada jutge.

Escrit en llengua accàdia, el seu pròleg i l'epíleg estan redactats en un llenguatge més acurat i amb la finalitat de glorificar el déu babiloni Marduk i, a través d'ell, al seu rei.

El rei va ordenar que es possessin còpies d'aquest Codi en les places de cada ciutat perquè tot el poble conegués la llei i els seus càstigs, per la qual cosa el cos de la llei s'expressa en llenguatge clar, del poble. Comença amb la partícula si (o proposició condicional), descriu la conducta delictiva i després indica el càstig corresponent. Una de les seves lleis estableix la Llei del Talió ("ull per ull, dent per dent").

Redactat en primera persona, relata com els déus trien Hammurabi perquè il·lumini el país per assegurar el benestar de la gent. Proclama a Marduk com déu suprem, allunyant al panteó sumeri.

Vídeo: http://www.youtube.com/watch?v=JlqKikEAaoA&feature=player_embedded#!

"(...) Llavors Anum i Enlil em van designar am, Hammurabi, príncep piadós, temorós del meu déu, perquè proclamés al Pas l'ordre just, per destruir al malvat i el pervers, per evitar que el fort oprimeixi al dbil, perquè, com fa Shamash senyor del Sol, m'elevi sobre els homes, il·lumini el pas i assegurui el benestar de la gent. ", es diu al principi del codi

"Quan Marduk em va encarregar portar l'ordre just a la gent i mostrar al Pas el bon camí, vaig posar en la llengua del Pas la llei i la justícia i es foment el benestar de la gent.

Per això he dispost: (...) Llei 1.- Si un senyor acusa un altre senyor i presenta contra ell denúncia d'assassinat, però no ho pot provar, el seu acusador serà condemnat a mort...

Codi: http://es.wikisource.org/wiki/C%C3%B3digo_de_Hammurabi

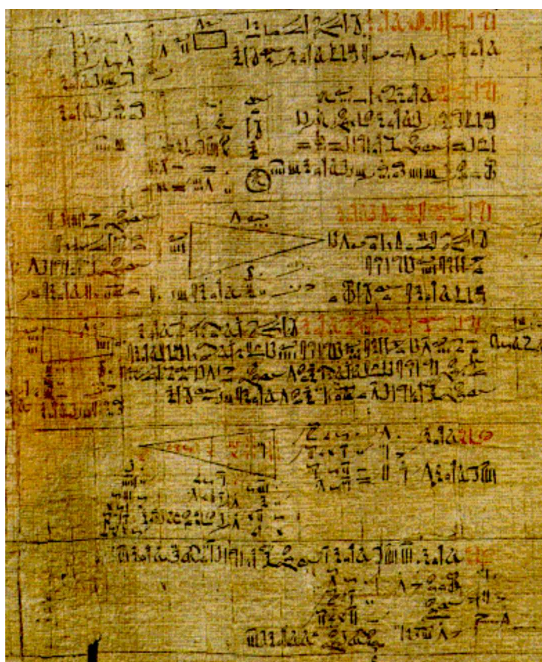
Literatura egípcia

La literatura egípcia antiga es remunta a l'Imperi Antic, en el tercer mil·lenni a. C. La literatura religiosa es coneix millor, pels seus himnes a diversos déus i els seus textos funeraris.

L'obra literària més antiga que ens ha arribat la formen els **Textos de les Piràmides**: la mitologia i els rituals inscrits en les càmeres funeràries de les piràmides de diversos faraons de l'Imperi Antic.

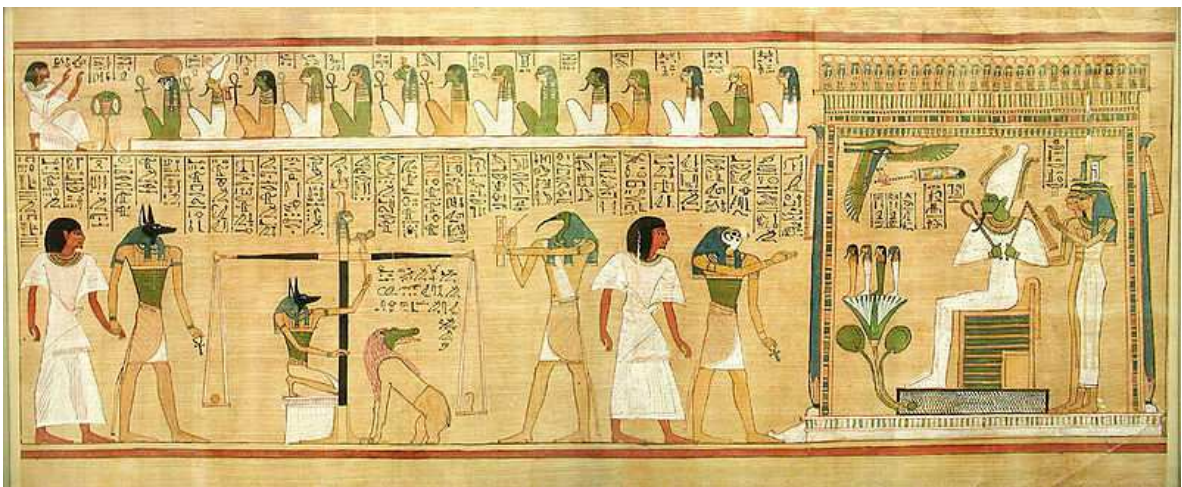
Més tard, sorgeix la literatura de textos seculars, com els "**textos sapiencials**", en forma d'instrucció filosòfica. Les Instruccions de Ptahhotep, per exemple, és una col·lecció de proverbis morals escrits per un cortesà egípc.

Però també les col·leccions de **papirs amb textos tècnics i mèdics**, com el Papir Kahun sobre matemàtiques, encara que n'hi ha de **literatura recreativa**, com el Papir Westcar que conté una col·lecció de contes de la Dinastia IV. Es conserven la Historia de l'habitant de l'oasi i la Disputa entre un home i el seu Ba, coneguda també com Diàleg del desesperat de la vida amb la seva ànima (segle XXI a. C.). Aquest últim text sembla

ser una mostra d'un gènere literari molt antic; aquest gènere ressona en el molt posterior Llibre de Job hebreu (Antic estament). El desesperat exposa les amargors de la vida que la seva ànima tracta de rebatre exposant-li les bondats de la mateixa. Per contra, el Cant de l'arpista, gravat en nombroses tombes de l'època, s'identifica amb l'ànima i busca una evasió a aquestes amargors.

Durant el Primer període intermedi d'Egipte, basant-se en els Textos de les Piràmides, van sorgir els **Textos dels Sarcòfags** i, finalment, la literatura del Més enllà va produir la seva obra més cèlebre, **el Llibre dels Morts**, durant l'Imperi Nou, època en la qual es van escriure també els Papirs de Berlín. L'Imperi Nou va ser el segle d'or de la literatura egípcia. Entre els textos notables s'inclouen la Profecia de Neferti, les Instruccions d'Amenemhat, La Història de Sinuhé, la del Mariner naufrag, datada cap al segle XVIII a. C. i que sembla ser l'antecedent no només de la història d'Ulisses entre els feacis que es mostra en l'Odissea d'Homer, sinó de la història de Simbad que apareixerà més reelaborada en les Mil i una nits, la del Camperol eloqüent, o el relat de la presa de yapu (Jaffa).

Les **instruccions** van arribar a ser un gènere literari popular en l'Imperi Nou, prenent la forma de consells per seguir la conducta apropiada. La Història d'Unamón, el Poema de Pentaur i les Instruccions de Anus són els exemples més coneguts d'aquest període. Durant el període grecoromà (332 a. C. a 639), la literatura egípcia va ser traduïda a altres idiomes, i la grecoromana es va fondre amb l'art natiu en un nou estil d'escriptura. D'aquest període ve la **Pedra de Rosetta**, que va arribar a ser el text clau

per poder desxifrar els misteris de l'antiga escriptura egípcia.

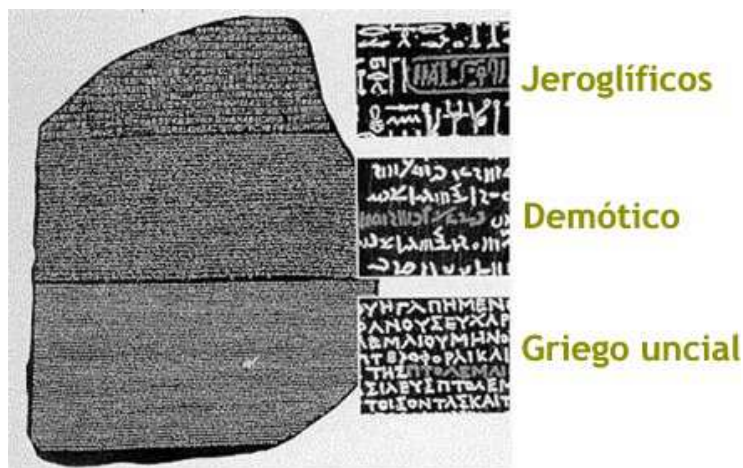
Existien biblioteques en els temples, concretament les denominades **cases de la vida**, on es guardava (i ocultava, si es jutjava necessari) el saber.

La ciutat d'Alexandria va gaudir de la seva famosa Biblioteca, d'entre 400.000 i 700.000 rotllos escrits a mà, que era la més gran del món. Va ser fundada a principis del segle III a. C.

Pel que sembla, els egipcis van aprendre l'escriptura dels pobles de Mesopotàmia, la primera de les civilitzacions urbanes.

Al principi, el coneixement de l'escriptura va ser un privilegi exclusiu dels sacerdots, però ben aviat el seu privilegi es va estendre a la figura dels escribes i els funcionaris del faraó. Tot i això, la gran majoria de la població egípcia era analfabeta. Tot i que hi havia diverses formes d'escriptura, la més emprada va ser la de tipus **jeroglífic** o gravats sagrats. Combinava paraules i sons, que es resumien en més de 700 signes diferents. Aquest tipus d'escriptura s'utilitzava a l'antic Egipte en les tombes, als temples i a la documentació oficial.

El teu nom en jeroglífics: <http://www.egipto.com/museo/alphabet/name.html>

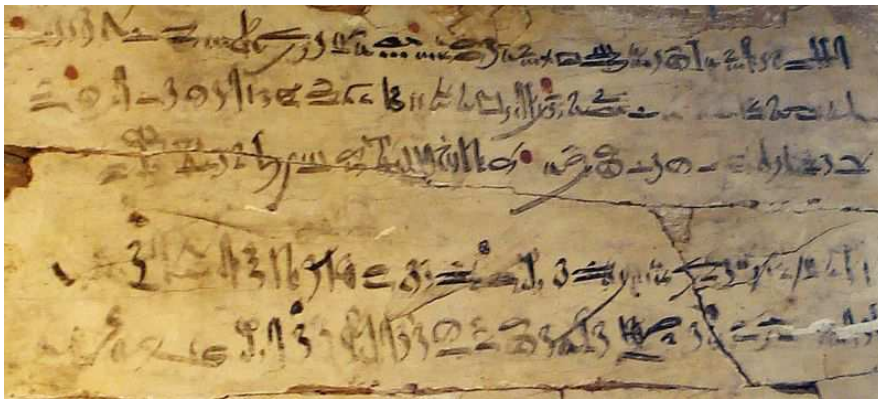

Pedra de Rosseta

Al llarg de més de 3.000 anys d'història, la llengua egípcia va evolucionar, així com la seva escriptura. L'escriptura jeroglífica no era la més apropiada per a escriure amb càlam en papirs i això originà el desenvolupament paral·lel de **l'escriptura hieràtica**, més senzilla i estilitzada, que fou emprada pels escribes en textos religiosos, científics i

literaris fins a finals de l'antiga civilització egípcia. A diferència dels jeroglífics, l'escriptura hieràtica sempre s'escriu de dreta a esquerra i en cursiva.

No s'ha de considerar l'escriptura hieràtica com un derivat de l'escriptura jeroglífica, els seus signes no evolucionen dels jeroglífics.

escriptura hieràtica

A l'última etapa de l'Antic Egipte va aparèixer una nova escriptura. Per escriure es feia servir **l'alfabet demòtic**. Deriva del hieràtic utilitzat al Delta del Nil. El terme va ser creat per l'historiador grec Heròdot, per distingir-lo de l'escriptura hieràtica i de l'escriptura jeroglífica. El demòtic es va fer servir per als temes econòmics i literaris. En contrast amb el hieràtic, que s'escriu al papir o a l'ostraca, el demòtic de vegades es podia gravar en pedra o fusta.

DEL JEROGLÍFIC AL DEMÒTIC PASSANT PEL HIERÀTIC

Jeroglífic					Jeroglif. literari	Hieràtic			Demòtic
2900-2800 a.C.	2700-2600 a.C.	2000-1800 a.C.	c. 1500 a.C.	500-100 a.C.	c. 1500 a.C.	c. 1900 a.C.	c. 1300 a.C.	c. 200 a.C.	400-100 a.C.

Literatura india o hindú

El **sànskrit** és la llengua indoeuropea més antiga que es coneix. Va aparèixer a l'Índia al voltant del 2500 abans de la nostra era i és la llengua culta dels primers indoeuropeus, és a dir, dels pobles que van habitar a l'est europeu i l'oest asiàtic des de finals del neolític (7000-2500 abans de la nostra era). Aquests pobles utilitzaven les llengües indoeuropees, entre les quals hi ha l'italic, el grec, el germànic, l'eslau i el sànscrit entre molts altres.

La literatura sànscrita gira al voltant de la religió, el culte i la saviesa. Els seus textos més antics són els **Veda** (ciència), escrits en una llengua molt arcaica, el sànscrit vèdic. Són els primers textos sagrats de l'hinduisme, la primera religió de l'Índia. Els textos corresponents al període dels Veda s'han dividit en tres grups: els **Samhita**, els **Bráhmāna** i els Sutra.

Els textos més antics són els **Samhita**, escrits entre el 1500 i el 1000 abans de la nostra era. Es divideixen en quatre col·leccions (Rig Veda, Atharva Veda, Sama Veda i Yagur Veda).

El **Rig Veda** recull uns mil himnes destinats als sacerdots, que amb la seva lectura convidaven a la divinitat a assistir als sacrificis realitzats en el seu honor. Aquests himnes es caracteritzen per imatges poètiques de gran bellesa i per tenir com a protagonista la naturalesa, que, per primera vegada en la història, apareix descrita com un gran espectacle que captiva i empetiteix l'home.

Atharva Veda, la segona col·lecció de textos, es centra en diversos ritus domèstics, cants nupcials i funeraris. Són, en molts casos, conjurs contra malalties, contra els pecats o per conservar l'amor. Són textos més propis del poble, que expressa amb ells les seves creences i les seves supersticions sense la intervenció dels sacerdots.

La tercera col·lecció, **Sama Veda**, està unida de nou als sacrificis i està format per himnes destinats a aquests ritus. La quarta i última, **Yagur Veda**, recull les fórmules i els ritus per al culte, així com els diversos noms d'una mateixa divinitat.

Els **Bráhmāna** són el segon gran grup de textos Veda, datats entre el 800 i el 500 abans de la nostra era. Són les explicacions esotèriques dels sacrificis. Van ser uns escrits que van proliferar ràpidament ja que cadascuna de les sectes dels Vedes tenia el seu propi.

Fruit d'ells van sorgir els Upanishads, que contenien doctrines secretes i que són considerats els més antics de la filosofia índia. Aquests expliquen l'origen dels temps, de la divinitat, de l'ànima humana i de l'univers. Per exemple, expliquen que Brahman és l'ànima universal i divina a la qual aspira a unir Atman, l'ànima humana. Per aconseguir-ho, l'ànima individual va transmigrant de cos a cos fins alliberar i unir-se amb Brahman.

Finalment, els **Sutra** són una sèrie d'aforismes i breus fórmules sobre ritus i altres aspectes, com la gramàtica i l'astronomia. Gràcies a la seva fàcil memorització permetien la ràpida difusió del brahmanisme per fer front al budisme. Hem de recordar que aquesta religió (budisme) va aparèixer entorn del segle VI abans de la nostra era i es va estendre ràpidament, molts indis van abraçar el budisme. El seu líder espiritual, el príncep Siddharta, anomenat Buda (l'il·luminat) després d'haver revelat la veritat, va iniciar un pelegrinatge de quaranta anys per tota l'Índia per difondre aquesta doctrina. D'aquesta va sorgir el Tripitaka (Les tres cistelles), que conté l'essència i els cànons religiosos llegats per Buda.

Ø En el període postvédic es localitzen els dos primers poemes èpics, l'origen es perd en el temps, encara que sembla prendre com inspiració les antiquíssimes narracions en vers i en prosa que van arribar a ser de domini públic gràcies a uns bards "SUTA" (que formaven una casta especial) i uns cantaires populars o "Kushilava".

o **El Mahabharata**, (= Gran història dels Bharata) poema de més de cent mil versos en entorn d'un nucli narratiu constituït per la gesta guerrera dels descendents de Karu i Pandu, inclou també aportacions brahmàniques a través de llegendes, textos didàctics, glorificacions de déus i comentaris filosòfic-ascètics.

No té un autor únic conegut, sinó que va ser modelat amb el pas del temps. No obstant això, es considera Krishna Dvaipayana **Vyasa** com el responsable del meritori treball de compilació i organització de tan complexa història.

El mateix Mahābhārata explica com el déu Ganesh (el déu amb cap d'elefant) va acceptar escriure el manuscrit sota el dictat de Vyasa, amb la condició que ho fes de seguit, sense una pausa en la seva recitació.

Aquesta és l'explicació popular de per què la imatge de Ganesh en la iconografia té

trencat l'ullal esquerre: en cert moment li va fallar la ploma i, en no poder aturar la seva escriptura, es va arrencar la punta de l'ullal per poder seguir escrivint, utilitzant la seva sang com a tinta.

Ganesh escriu el manuscrit sota el dictat de Vyasa

Documental: <http://www.youtube.com/watch?v=p7cyDKrUg6Q>

o **El Ramayana**, escrit per **Valmiki**, és una obra de menor extensió que el Mahabharata, però amb major unitat d'acció, riquesa descriptiva i refinament expressiu, al que fins i tot hi ha lloc per a l'humor.

El material d'origen són llegendes populars en les que s'explica la història del rei Rama, encarnació de Vishnú i honorat com semidéu, símbol de la pluja, que viu desterrat a la selva amb la seva dona, que és el símbol del solc que és fecundat per l'aigua. La seva difusió ve donada per la obligatorietat de la seva lectura en les festes religioses de l'Índia.

A més dels poemes èpics ja citats, en aquest període s'inclouen les **Puranas** (= Narracions antigues), textos d'intenció moralitzant, consagrats al déu Vishnú o Siva, en els que es barreja l'èpic i el religiós. Durant molt temps va ser el llibre "de text" de dones, "Shudrá" i clergat humil que no podien accedir als Vedes, de manera que poden qualificar-se de enciclopèdies de saviesa popular. També cal considerar les **Agama**, textos sagrats de comunitats no ortodoxes que, en forma de versos dialogats, descriuen ritus, cerimònies i pràctiques esotèriques impregnades de màgies. Els més famosos són els Tantras.

Ø Les Faules

El Panchatantra o Els cinc llibres. És la narració faulística de l'Índia més antiga i més important. Es compon de cinc llibres i unes setanta narracions breus, escrites en prosa, en les quals els animals són els principals protagonistes juntament amb l'home.

Va ser escrita com a obra didàctica per instruir els prínceps. Primer va ser traduïda al persa i posteriorment a l'àrab (Calila i Dimma), des d'on es va obrir pas a occident per traduccions medievals.

El conill enganya el rei dels elefants

Ø La literatura budista

Recull les doctrines del príncep Siddharta, que després adoptaria el nom de Buda, l'il·luminat.

Literàriament destaca per la incorporació de fets històrics recents als poemes èpics i llegendes. Es tracta d'una forma de reacció a la tirania brahmànica al segle IV a. de C., mitjançant el plantejament d'un model ètic que no té res a veure amb l'anterior i que va ser proposat pel príncep Siddharta, segons una tradició nova, fonamentada en les revelacions que va rebre després una vida ascètica. Al principi aquests textos es van transmetre de forma oral, per més tard posar per escrit en pali (llengua literària derivada del sànscrit) sota el títol de Tipitaka (= Les tres cistelles) que recull, en estrofes molt rítmiques, paràboles, faules, peces de caràcter narratiu i ensenyaments religiosos (lletanies, oracions, etc.)

Literatura xinesa

Els textos xinesos més antics es remunten al primer mil·lenni A.C., la majoria són de tipus religiós, com l'**I-Ching**, o filosòfic, com les obres de Confuci o dels taoistes Lao Tze i Chuang Tseu.

Kun-Fu-Tsé (Confuci): Aproximadament del segle VI aC (551-479). El seu nom significa "Mestre de la família Kun". Era molt ambiciós, volia arribar al poder polític del seu estat per posar en pràctica les lleis estatals que ell mateix havia enginyat.

Va influir molt amb els seus escrits, entre els quals sobresurten:

"Els Cinc Llibres King", dels quals els quatre primers són totalment obra seva ... el cinquè va ser escrit, en part per ell i en part pels seus deixebles.

"Els Quatre Llibres Clàssics": van ser escrits pels seus deixebles, però contenen els seus ensenyaments.

La doctrina de Confuci es caracteritza per estar dirigida a l'home ... és antropocèntrica. En ella no es troba cap teoria metafísica sobre l'origen del món. És més que tot una **ètica, semblant, en certa manera, a l'ètica evangèlica.**

Lao Tse: Probablement l'any 600 aC. El seu nom significa "Vell Mestre". Va ser un savi llegendari de l'antiguitat Xina que va fundar el **taoisme**, una filosofia de vida. Va escriure una obra anomenada "Tao-Te-King",: "Llibre sobre el Camí i la Virtut". Entenent el Tao com a principi, Lao Tse, considera que aquest és el principi de totes les coses, la causa primera, identificava amb la llei que regeix tot el que existeix, i aquesta llei, al seu torn, no està condicionada per cap llei, és llei en si mateixa ... és una llei eterna i impersonal.

El llibre El Tao Et King proposa una filosofia que intenta mostrar el camí de la virtut, harmonia i felicitat per a l'ésser humà.

El taoisme proposa l'espontaneïtat, deixant que les coses prenguin el seu curs natural, que flueixin, sense forçar les accions ni interferir en el seu desenvolupament. Tot el que passa és part del Tao i cada ésser humà ha de buscar el "Camí" dins seu.

Els taoistes creien que l'home havia de tornar al seu estat primitiu i consagrar-se a les forces de la naturalesa. Així doncs, el veritable taoista esdevé ermità.

En un altre sentit considera el Tao com a camí en el qual l'home troba la seva realització. Igual que Confuci, té en la seva ètica, certes semblances amb l'ètica cristiana.

Ø La **poesia** presenta una singular característica, deguda a les peculiaritats de la llengua xinesa que fan possible efectuar diverses lectures dels textos, que es tornen així misteriosos i suggestius, això fa augmentar enormement el seu atractiu. A més és un gènere de llarguíssima tradició, que s'inicia amb les antigues figures de Chu Yuan (s. IV aC) o Tao Quian (s. IV-V). El segle VIII és l'edat d'or de la poesia.

Ø El **teatre** és, des del segle XIV, tota una institució en la vida xinesa. Les trames en prosa (senzilles al principi, encara que progressivament complicades), es combinen amb comentaris en vers i cançons. La posada en escena està fortament codificada i ritualitzada.

Ø La **narrativa** no es consolida fins a finals del segle XIV, amb la Història de tres regnes, de Luo Ben, d'argument històric. Els títols clàssics són: Viatge a Occident, de Wu Cheng'en (s. XVI), de to fantàstic, La pruna del vas d'or, de Wang Shizhen (s. XVII), entre realista i eròtica, i la novel·la amorosa El somni del pavelló vermell, de Cao Zhan (s. XVIII).

Encontre entre Lao-Tse i Confuci

Literatura hebreo-israelí (la Bíblia)

La gran obra de la cultura hebrea, coneguda al món cristià amb el nom grec de **Bíblia** i que en el judaïc es considera formada i es designa amb els termes **Torà (lleis)**, **Nebim (profetes)** i **Ketubim (escrits)**, equivalents al cristià **Antic Testament**, ha exercit una enorme influència en la literatura universal, encara que s'ha de tractar de forma acurada pel valor que a aquest text se li concedeix com a paraula revelada i el seu llarg i poc conegut procés de redacció, amb caràcter col·lectiu i anònim, que possiblement abasta des del segle VIII a. C. fins al II d. C. en el decurs de 60 generacions, per més de 40 autors diferents, en tres continents (Europa, Àsia i Àfrica) i en tres llengües (hebreu, arameu i grec).

La Bíblia no es va començar a estudiar com a obra literària fins al segle XIX, moment en què es van investigar els textos babilonis i perses, manifestacions primeres de les cultures amb les que va tenir contacte l'hebrea i amb les quals guarda similituds per la recíproca influència com demostra el tòpic del diluvi que apareix gairebé idèntic al Enuma Elis o els continguts dels Salms, i del Llibre de Job, que apareixen en els codis assiri babilònics i en textos egipcis, cananeus i hindús.

La Bíblia es divideix en dos grans grups: l' **Antic Testament i el Nou Testament**

L'**Antic Testament** està format per 39 llibres segons els jueus que corresponen als 42 llibres segons els cristians. Aquests llibres són els únics reconeguts pels jueus i tracten de l'antiga aliança de "Yahvé" amb el poble d'Israel.

Van ser escrits sobretot en hebreu, però hi ha certes seccions en arameu.

Els diferents llibres de l' **Antic Testament** es poden classificar en :

* Llibres històrics y narratius com el **Pentateuc** format per cinc llibres:

- *Gènesi* que explica l'origen del món.

- *Èxode* que explica l'experiència del poble hebreu en la seva sortida d'Egipte cap a la Terra Promesa de Canaan.

- *Levític* que és un compendi dels sacrificis religiosos que Yahvéh ordena realitzar com a part de la litúrgia hebrea.

- *Nombres* que recull el recorregut del poble jueu de més de 38 anys després de la sortida d'Egipte.

-*Deuteronomi* és una repetició de les lleis donades anteriorment, i inclou un seguit de missatges que Moisès va donar al final dels seus dies, abans que el poble d'Israel entrés a la Terra Promesa, com un acomiadament.

* Llibres de contingut **filosòfic i moral** com el llibre de Job.

* Llibres de **caràcter poètic** com "[el càntic dels càntics](#)".

Caracteritzats per la gran abundància d'imatges i al·legories, el colorit oriental, el marcat lirisme tant dels sentiments de l'autor com els del poble hebreu i la profunda religiositat que li serveix de principal font d'inspiració. El seu ritme ve marcat generalment pel paral·lelisme o

associació mental de dos conceptes o imatges per semblança o contraposició.

* Llibres **profètics** com els dels profetes (Daniel , Jeremies....)

Escrits en diferents períodes històrics amb profetes àgrafs (no posen per escrit les seves profecies sinó que són esmentades en els llibres històrics) i l'època de la monarquia, la

captivitat i post-exili fins a a mitjan segle V aC, en què els profetes van posar per escrit els seus oracles (o van ser recollits per escrit per seus deixebles). El gènere desenvolupat per aquests textos és l'oracle o declaració atribuïda a Jahvè que anuncia un fet en una sentència poètica breu:

El **Nou Testament** està format per 27 llibres que van ser escrits en grec, llavors la *lingua franca* del continent europeu i de l'Orient Mitjà però trobem pocs textos que estan en arameu. És el recull de llibres de la Bíblia cristiana escrits després del naixement de Jesucrist.

Els 27 llibres del **Nou Testament** van ser escrits per diferents autors al llarg d'un període menor a 100 anys.

■ Narracions o llibres històrics

-- **Fets dels apòstols**

-- **Evangelis** s'enfoquen en la vida, mort i resurrecció de Jesucrist:

[Evangelis segons Mateu](#): escrit per Mateu, apòstol de Jesucrist i ex-cobrador d'impostos.

[Evangelis segons Marc](#): escrit per Marc, apòstol de Pere i de Pau.

[Evangelis segons Lluc](#): escrit per Lluc, doctor, apòstol de Pau a qui va acompanyar en alguns viatges.

[Evangelis segons Joan](#): escrit pel apòstol de Jesucrist, Joan

■ Cartes o llibres didàctics: Tot i que es tracta de cartes, i per tant s'han de considerar exemples de gènere epistolar, la seva finalitat és didàctica o doctrinal.

■ Profecies, llibre de l'Apocalipsi o Revelació. Es el millor dels exemples dins de la cultura Europea de gènere apocalíptic, tot i que inclou epístoles, descripcions i pregàries.

La llengua de l'Antic Testament és senzilla i la seva redacció persegueix en tot moment la sinceritat i veritat, i apel·la als sentiments més que a la raó per transmetre un ensenyament viu.

A aquests textos hem d'afegir els no acceptats com a canònics per l'Església Catòlica, per no considerar-les dignes, bé pel seu caràcter profà, bé per no ajustar-se al dogma. Aquestes obres gregues o hebrees traduïdes al grec per hebreus hel·lenitzats, redactades entorn de l'any 1000 a Alexandria, no es destruir sinó que es van declarar "*ganes*" (amagades - apòcrifes), en part per no ajustar-se l'estil propi de la cultura hebrea sinó al de la cultura grega, més realista i objectiu.

La Bíblia de Montserrat:

<http://www.lluisvives.com/servlet/SirveObras/jlv/12048621999195962976846/index.htm>

